

Sygn. akt : II AKa 46/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2008 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący	SSA Stanisław Raszka
Sędziowie	SSA Bożena Brewczyńska (spr.) SSO del. Małgorzata Niementowska
Protokolant	Bożena Drzymalla

przy udziale **Prokuratora Prok. Apel. Dariusza Wiory**

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2008 roku sprawy

z wniosku **R. K., S. K. i S. W.**

o zadośćuczynienie za represjonowanie W. K. przez radzieckie organy wymiaru sprawiedliwości na mocy art. 8 ust. 2 a i b i art. 13 ustawy

z dnia 23.02.1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

na skutek apelacji pełnomocnika wnioskodawców

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 29 listopada 2007 roku sygn. akt IV Ko 3/06

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok,
2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II AKa 46/08

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 29 listopada 2007r. oddalił wniosek R. i S. K. oraz S. W. o zasądzenie kwoty 108.000 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za represjonowanie przez radzieckie organy wymiaru sprawiedliwości ich ojca W. K..

W. K. wyrokiem Trybunału Wojennego Wojsk (...) Obwodu M.

z dnia 8-9 września 1948r. skazany został na karę 25 lat pozbawienia wolności

z pozbawieniem praw publicznych na okres lat 5 i konfiskatę mienia, za popełnione w okresie od czerwca 1947r do 3 maja 1948r przestępstwa z art. 63 -1, 71 i 76 Kodeksu Karnego (...).

Apelację od tego wyroku złożył pełnomocnik wnioskodawców – dzieci nieżyjącego W. K.– R. i S. K.oraz S. W..

Pełnomocnik zaskarżając w całości wyrok zarzucił :

- naruszenie prawa materialnego, a to art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu z nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego poprzez błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że działalność W. K. nie spełniała przesłanki represjonowania z powodu działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, a ukrywanie się w okresie od wkroczenia wojsk radzieckich w 1944 r do sierpnia – września 1945 r. przez W. K. nie pozostawało w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu państwa,
- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 7 kpk poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów w postaci naruszenia zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, w szczególności poprzez pominięcie zeznań wnioskodawcy co do przyczyn ukrywania się przed wkraczającymi wojskami radzieckimi,
- naruszenie przepisów kpk – art. 424 kpk poprzez sporządzenie uzasadnienia nie spełniającego wymogów ustawowych, a to wobec braku wskazania dowodów w oparciu o które sąd uznał iż skazanie wnioskodawcy w 1948 r. nie pozostawało w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

W konkluzji tak sformułowanych zarzutów wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz wnioskodawców odszkodowania w żądanej kwocie, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje;

Apelacja pełnomocnika wnioskodawców nie jest zasadna.

Rozpoznając po raz trzeci przedmiotową sprawę, tym razem sąd I instancji ustrzegł się błędów popełnionych przez poprzednie składy orzekające. Zgromadził pełny dostępny materiał dowodowy, ocenił go należycie, w sposób poprawny odczytał też istotę i zakres regulacji ustawowej zawartej w art. 8 ust. 2 a i b tzw. ustawy lutowej z dnia 23 lutego 1991r. W sposób staranny i wszechstronny uzasadnił również swoje stanowisko, a w konsekwencji powyższego, zapadły wyrok musiał zostać uznany za trafny.

W przedmiotowej sprawie zasadniczym zagadnieniem rzutuającym na ocenę słuszności żądania wnioskodawców było ustalenie rzeczywistych przyczyn skazania w roku 1948, przez Trybunał Wojenny Wojsk (...) represjonowanego - W. K., zaś istotne trudności dowodowe w tym zakresie, rodziły się z wielu powodów, a to m. innymi z braku akt przeprowadzonego wówczas postępowania, upływu czasu czy też braku osobowych źródeł dowodowych. Niemniej jednak materiał dowodowy w takiej postaci w jakiej zdołano go zgromadzić obecnie pozwolił sądowi na poczynienie trafnych ustaleń faktycznych.

Informacje uzyskane z MSW Republiki Białoruskiej i Departamentu Konsularnego Białorusi w powiązaniu z treścią udostępnionych sądowi przepisów kodeksu karnego ZSRR, a także i zeznaniami przesłuchanych świadków oraz wyjaśnieniami wnioskodawcy stworzyły dostateczną podstawę do uznania iż skazanie W. K.więzało się z jego działalnością przeciwko władzy radzieckiej i przeciwko organom tego państwa, nie zaś z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Wniosek ten wypływa nie tylko z analizy treści zapadłego orzeczenia, ale również z zeznań świadków. Zauważyć bowiem trzeba, że M. K.zeznała wprost - „ most został zerwany, bo Rosjanie zabierali ludziom bydło i zboże”, „ w urzędach niszczone dokumenty przymusowych dostaw płodów rolnych”. Skoro zatem tak rysował się cel działań W. K.i współdziałających z nim innych osób, to zachowania te muszą być bezspornie postrzegane jako działalność wymierzona przeciwko Związkowi Radzieckiemu, a to odnośnie czynów popełnionych po dacie 5 lutego 1946 r. wobec zmiany wschodniej granicy Państwa Polskiego, nie może być poczytane jako działalność

na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w rozumieniu ustawy lutowej. W tym miejscu odwołać się należy do stanowiska zaprezentowanego

w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 listopada 2003r w którym to orzeczeniu Trybunał jednoznacznie wskazał iż wobec faktu ratyfikowania w dniu 4 lutego 1946 r. umowy o granicy wschodniej państwa polskiego, brak podstaw o wypłaty przez Skarb Państwa rekompensaty osobom represjonowanym w ZSRR za działania skierowane przeciwko władzom radzieckim. Po formalnym włączeniu polskich ziem wschodnich do ZSRR aktywność polskich patriotów na tych terenach zmieniła swój charakter; kwalifikowana była jako działalność wymierzona przeciwko Związkowi Radzieckiemu, a nie na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Brak jest zatem podstaw do uznania działań na terenie przejętym przez ZSRR po roku 1946, jako działań o których mowa w ustawie lutowej. Jak wynika z motywów przywołanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, kierując się względami moralnymi, a nie prawnymi, Rzeczpospolita Polska wychodząc poza obowiązek prawny w pewnych warunkach przejęła na siebie ciężar rekompensaty części krzywd. Warunkiem dopuszczającym zasądzenie odszkodowania jest jednak wykazanie iż represje jakie spotkały wnioskodawcę po 1946 r. wiązały się także z działalnością niepodległościową prowadzoną przed dniem 5 lutego 1946r. Brak związku owych represji z działaniami sprzed 1946r powoduje iż brak jest podstaw do zasądzenia odszkodowania. Obowiązek wykazania istnienia tego związku obciąża wnioskodawcę /vide OSNKW 2005/2/17/.

W rozpoznawanej sprawie związek taki nie został w żaden sposób wykazany. Ani bowiem analiza treści wyroku skazującego W. K., ani analiza przepisów w oparciu o które został on skazany, ani też analiza porównawcza zapadłego w stosunku do niego wyroku z wyrokami dot. innych osób, a także i zeznania świadków nie pozwalają na wyprowadzenie wniosku iż skazanie W. K. w 1948 r wiązało się z jego wcześniejszą działalnością w AK. Brak też podstaw do twierdzenia iż W. K. kontynuował działalność rozpoczętą w 1942r i za ową działalność został skazany w 1948r.

Już z samych wyjaśnień wnioskodawcy jednoznacznie wynikało bowiem iż z chwilą wejścia armii radzieckiej zaprzestał działań, oddział AK rozproszył się, a on sam ukrywał się nie chcąc być wcielonym do wojska radzieckiego.

Żadną zaś miarą nie sposób postrzegać faktu ukrywania się wnioskodawcy przed wcieleniem go do wojska radzieckiego jako działalności na rzecz państwa Polskiego. Ustawodawca powiązał bowiem prawo do uzyskania odszkodowania z faktem prowadzenia aktywnej działalności niepodległościowej, a nie z faktem biernego powstrzymania się od działań będących dla kraju niekorzystnymi i szkodliwym. Stąd tego rodzaju teza stawiana przez pełnomocnika wnioskodawców w apelacji jest w sposób oczywisty chybiona.

Po dokonaniu analizy zgromadzonych dowodów stanowczo można też stwierdzić, że skazanie W. K. nie wiązało się z jego działalnością w oddziale A.K w latach 1942 – 44. Organy bezpieczeństwa państwa radzieckiego o takiej działalności W. K. nie wiedziały i przynależność W. K. do A.K dla jego skazania w 1948 r. nie miała znaczenia. Tak z treści postawionych zarzutów, jak i z treści przepisów w oparciu o które W. K. został skazany wynika w sposób jednoznaczny iż jego zachowanie oceniane było jako akty sabotażu i dywersji przeciwko władzy radzieckiej i zachowań tych nie łączono z wcześniejszą niepodległościową działalnością W. K.. Powyższy wniosek potwierdza też porównanie zarzutów postawionych np. W. Z. czy B. Z. lub J. R.. W treści wyroków skazujących w/ w osoby znajdując się bowiem odmiennie niż w wypadku W. K., wyraźne stwierdzenia o związkach z działaniem A.K. W sprawie W. K. takie stwierdzenie o działalności w A.K odniesione jest tylko i wyłącznie do osoby J. S..

Reasumując powyższe stwierdzić trzeba iż w nin. sprawie nie zostało wykazane by skazanie przez organy radzieckie W. K. wiązało się z jego działalnością niepodległościową przed lutym 1946 r., a wobec tego brak jest podstaw do zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców żądanego odszkodowania.

Wszystkie fakty i okoliczności mające znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy zostały trafnie dostrzeżone i przeanalizowane przez sąd I instancji. Sąd ten sporządził pełne i kompleksowe uzasadnienie, przedstawiając swój sposób rozumowania, odnosząc się do wszystkich dowodów i dokonując poprawnej analizy prawnej. Wszystkie zaprezentowane argumenty należy podzielić, a zatem zaskarżony wyrok musi zostać utrzymany w mocy.

Kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa.